

Nr 154.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 28 juni 1918 angående villkorlig straffdom; given Stockholms slott den 25 februari 1929.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 28 juni 1918 angående villkorlig straffdom.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Georg Bissmark.

F ö r s l a g
till
L a g
om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 28 juni 1918 (nr 531) angående villkorlig straffdom.

Härigenom förordnas, att 17 § i lagen den 28 juni 1918 angående villkorlig straffdom skall, i nedan angivna del, erhålla följande ändrade lydelse:

17 §.

Beslut om — — — inhämtas.

Har framställningen — — — övervakaren.

Varning skall meddelas den dömda personligen. Är han ej personligen tillstädes vid det sammanträde, då beslutet om varning fattas, skall denna snarast möjligt meddelas honom av domstolens ordförande eller, om domstolen med hänsyn till den dömdes vistelse å annan ort därom förordnar, av ordföranden i domstolen i den ort. Underrättelse om dylikt förordnande skall tillika med beslutet om varningen och, i den mån det finnes erforderligt, protokoll jämte övriga handlingar i ärendet ofördröjligen insändas till den, som skall meddela varningen; och åligger det honom att, så snart ske kan, om meddelad varning underrätta den domstol, som fattat beslut om varningen. Den, som skall meddela varning, äger att förordna om den dömdes inställelse för mottagande av varning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1929.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 15 februari 1929.

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LINDSKOG. BISSMARK, JOHANSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark, anför:

»I en den 31 oktober 1927 dagtecknad, till Kungl. Maj:t avlåten framställning har riksdagens justitieombudsman anfört:

Justitieombudsmannens framställning.

I 4 § i lagen den 28 juni 1918 angående villkorlig straffdom stadgas, att den, som erhållit villkorlig straffdom, skall, där ej i domen eller sedermera, enligt vad i 10 § omförmåles, annorlunda bestämmes, under prövotiden stå under övervakning av därtill förordnad person — övervakare — som har att öva tillsyn över den dömdes uppförande och att söka befordra vad som kan lända till hans rättelse.

I 5 § föreskrives, att den dömdes under prövotiden skall föra ett ordentligt och ostraffligt leverne, undvika dåligt sällskap och bemöda sig om utväg till försörjning på lovligt sätt samt, där honom ålagts att ersätta genom brottet uppkommen skada, göra vad i hans förmåga står att fullgöra sin skyldighet därtutinnan.

I 6 § förordnas, att den dömdes skall hålla övervakaren städse underrättad om sin bostad och adress, på kallelse inställa sig hos honom och ej undandraga sig hans besök, ofördröjligen besvara hans skriftliga meddelanden, uppmärksam samt åhöra hans råd och varningar, ej lämna arbetsanställning, utan att dessförinnan hava inhämtat övervakarens råd, samt i övrigt söka, i vad på den dömdes må bero, underlätta övervakningens fullgörande. Enligt 7 § har den dömdes enahanda skyldighet i förhållande till biträde, som övervakaren i vissa fall kan anlita att underlätta övervakningens fullgörande.

I 13 § stadgas, att, om den dömdes, utan att därigenom göra sig skyldig till brott, åsidosätter något av vad enligt 5 § åligger honom, eller ej fullgör honom åliggande, i 6 och 7 §§ omförmålda skyldigheter, varning må kunna meddelas honom eller ock anståndet kunna förklaras förverkat. Beslut härom ankommer, där anståndet är förenat med övervakning, å vårdnadsdomstolen, men eljest å den rätt, varunder den dömdes har sitt bo och hemvist, eller, om han ingenstädes äger stadigt hemvist, domstolen i den ort, där han finnes vid tid, då framställning göres enligt 16 §.

Framställning om åtgärd jämlikt 13 § skall, enligt 16 §, göras skriftligen hos domstolen av allmänna åklagaren. Anser övervakare åtgärd jämlikt förstnämnda lagrum böra vidtagas, har han att till vederbörande åklagare ingiva, jämte erforderlig utredning, begäran att denne måtte därom göra framställ-

ning. Finner åklagaren ej skäl därtill, är det övervakaren obetaget att själv hos domstolen göra sådan framställning.

I 17 § heter det slutligen, att beslut om anstånds förverkande jämlikt 13 § eller om varning ej må fattas, utan att den dömde lämnats tillfälle att yttra sig över framställningen. Står han under övervakning och har framställningen ej gjorts av övervakaren eller på dennes begäran, skall övervakarens yttrande inhämtas. Har framställningen ingivits å tid, då domstolen ej håller sammanträde, må domstolens ordförande kunna dels lämna den dömde tillfälle att före domstolens sammanträde ingiva skriftligt yttrande över framställningen dels ock före sammanträdet inhämta yttrande från övervakaren. Varning skall meddelas den dömde personligen. Är han ej personligen tillstädes vid det sammanträde, då beslutet om varning fattas, skall denna snarast möjligt meddelas honom av domstolens ordförande; och äger denne att förordna om den dömdes inställande för mottagande av varning.

Övervakningsinstitutet infördes i vår rätt genom förenämnda lag den 28 juni 1918 och har — lagen påbjuder ju också en regelmässig tillämpning av det samma — i praxis kommit till användning i stor utsträckning. Den därvid vunna erfarenheten torde väl i stort sett visa, att de om övervakning meddelade bestämmelserna äro av beskaffenhet att, där ogynnsamma omständigheter icke lägga hinder i vägen, kunna i praxis gestalta det nya institutet på sådant sätt, att de goda verkningarna därav motsvara berättigade förhoppningar. Att emellertid vid bestämmelsernas tillämpning svårigheter understundom uppstått läter vara obestriddt. Särskilt har det visat sig svårt att i sådana fall, då den dömde genom sitt förhållande givit anledning till tillämpning av 13 §, förläna tillbörlig effektivitet åt sistnämnda stadgande.

Från mera än ett håll hava klagomål förports i detta hänseende. I en till mig inkommen skrivelse har sålunda stadsfiskalen i Göteborg A. Benktander anfört följande: I ett meddelande av den 6 februari 1924 till domstolarna från fängvårdsstyrelsens sociala avdelning vore framhållet, att en villkorligt dömd, som avvikit med tydlig avsikt att komma från övervakningen, borde efterspanas för behöriga åtgärders vidtagande. Under den tid, den nya lagen angående villkorlig straffdom varit gällande, hade i Göteborg inträffat ett fyrtiotal fall av dylikt avvikande. Sedan anmälan om avvikande från övervakaren inkommit till Benktander, hade Benktander hos poliskammaren begärt den skyldiges efterspanande. I vissa fall hade de försumliga anträffats i staden och antingen delgivits av Benktander utfärdad stämning till vårdnadsdomstolen eller på grund av omständigheterna direkt inställts därstädes under yrkande av Benktander om anståndets förverkande eller varningsmeddelande. Om en i staden vistande försumlig ej kommit efter stämningens delgivning, hade han på Benktanders yrkande efter beslut av domstolen dit hämtats. I några få fall hade stämning delgivits å annan ort, men hade vederbörande, såsom väntat varit, ej inställt sig inför vårdnadsdomstolen och sedermera ej heller dit hämtats. I många fall hade den försumlige ej anträffats och upplysning angående hans vistelseort ej kunnat erhållas. Av motiven till 17 § i lagen syntes framgå, att domstolen, därest påtagligt vore, att anståndet borde förklaras förverkat, kunde fatta beslut därom utan den dömdes personliga närvaro, vilket däremot ju ej gällde beträffande varningsmeddelande. Lagbestämmelserna syntes avfattade med tanke på att den villkorligt dömd vore bofast inom vårdnadsdomstolens jurisdiktionsområde. Vore han således anträffad på annan ort, syntes han näppeligen kunna hämtas för inställelse inför vårdnadsdomstolen utan föregående stämningens delgivning och uraktlåten inställelse. Hade han underlåtit inställa sig på stämningen, borde domstolen givetvis besluta om hans hämtning. Vore den försumlige icke anträffbar, kunde ju tänkas, att efterlysning infördes i Polisunderrättelser.

Benktander veterligen hade något dylikt fall ej inträffat. Något hinder för sådan efterlysning kunde Benktander för sin del ej finna. Emellertid syntes oklart, huru en dylik efterlysning skulle avfattas. Den åtgärd, som kunde vidtagas, syntes vara att i efterlysningen hemställa, att den försumlige efterspanades, anhölles och förhörde angående sin förseelse samt delgäves stämning till inställelse inför vårdnadsdomstolen, vilken stämning då möjligen kunde intagas i Polisunderrättelser eller efter telegram eller telefonmeddelande av åklagaren omedelbart översändas till den anhängande polismyndigheten för delgivning, varefter den anhållne efter delgivning förmodligen måste omedelbart frigivas. Om stämningen då ej ledde till inställelse, kunde ju förordnas om hämtning och därvid följa en ny efterlysning i Polisunderrättelser med efterföljande anhållande och transport till vårdnadsdomstolen. Proceduren förefölle väl omständlig och saken knappast värd så mycket arbete, men, såsom förut framhållits, torde näppeligen en omedelbar hämtning å annan ort, utan föregående stämning, för transport till domstolen kunna ifrågakomma. Detta framför allt då motiven till avvikandet ej vore klara och i sådana fall, då den avvikne å den ort, där han anträffats, förde en god vandel. Domstolsledamöter och av Benktander tillsporda åklagare hade ej kunnat giva Benktander något råd i saken. På grund av det anförda och då Benktander efter olika hänvänelser icke kunnat få klarhet i frågan, men då i många fall övervakningen bleve illusorisk därigenom att de villkorligt dömda saklöst undandroge sig densamma, vilket åter hade till följd att aktningen för lagen spilldes, ville Benktander rikta sin uppmärksamhet på det förhållandet, att närmare bestämmelser saknades, hur det borde förfaras med en villkorligt dömd person, som skulle inför vårdnadsdomstol ställas till ansvar för förseelse mot bestämmelser i lagen angående villkorlig straffdom.

Av vid skrivelsen fogade handlingar har jag inhämtat bland annat följande:

Den 14 september 1922 hade rådhusrätten i Göteborg dömt R. E. B. Svensson till straffarbete 4 månader, villkorlig dom, samt förordnat, att Svensson skulle stå under övervakning. Vederbörande övervakare hade till Benktander anmält, att Svensson brutit mot vissa av de honom enligt 6 § första stycket i lagen angående villkorlig straffdom åliggande skyldigheterna, samt anhållit, att Benktander måtte mot Svensson vidtaga erforderliga åtgärder. Med anledning därav hade Benktander i skrivelse den 28 september 1923, med förklaring att han ämnade hos rådhusrätten göra framställning om att det Svensson medgivna anståndet med straffet måtte förklaras förverkat, hos poliskammaren i Göteborg begärt, att Svensson måtte efterspanas och anhållas samt inställas inför rådhusrätten viss dag. Poliskammaren hade sedermera till Benktander återställt handlingarna i ärendet under åberopande av en polisrapport, däri upplysts, att Svensson efterspanats i Göteborg utan att kunna anträffas och utan att upplysning om hans vistelseort stått att vinna.

I skrivelse den 27 september 1924 till Benktander hade övervakaren för Anna Olivia Charlotta Pettersson, vilken den 14 februari 1922 av rådhusrätten i Göteborg dömts till straffarbete 4 månader, villkorlig dom, anmält, att Anna Olivia Charlotta Pettersson, sedan hon av rådhusrätten den 29 april 1924 erhållit varning enligt lagen om villkorlig straffdom, trots upprepade kallelser, icke vid något tillfälle inställt sig hos övervakaren. Övervakaren hade med stöd av 16 § andra stycket i nämnda lag hemställt att, då Anna Olivia Charlotta Pettersson sålunda brutit mot vissa av de henne enligt 6 § i lagen åliggande skyldigheter, Benktander måtte vidtaga lämpliga åtgärder. Benktander hade därpå hos poliskammaren anhållit, att Anna Olivia Charlotta Pettersson, beträffande vilken han komme att vid rådhusrätten yrka, att det henne villkorligt medgivna anståndet skulle förklaras förverkat, måtte efterspanas och, därest hon anträffades, anhållas samt inställas inför rådhusrätten.

Anna Olivia Charlotta Pettersson hade emellertid, enligt vad polisen sedermera meddelat, icke kunnat anträffas i Göteborg, där ej heller upplysning om hennes vistelseort stått att vinna för polismyndigheten.

Även i en del andra i handlingarna omförmälda fall hade Benktander på anmälan av vederbörande övervakare vidtagit åtgärder för villkorligt dömda personers inställande inför vårdnadsdomstolen för att höras över yrkande om att anståndet med det villkorligt ådömda straffet skulle förklaras förverkat enligt 13 § i lagen, utan att de vidtagna åtgärderna medfört åsyftat resultat.

Utan tvivel är övervakningen av de villkorligt dömda av synnerlig betydelse. Dess ändamål är ytterst att uppfostra, i så måtto att övervakningen avser att leda den dömden in på bättre vägar. Den har dock såsom ett bland medlen att nå nämnda syfte en annan icke oväsentlig uppgift, nämligen att på den dömden utöva ett visst tvång, låt vara att detta är av annan och gentemot den dömden väsentligt mildare art, än som i fängelset skulle drabba honom. Den skall även för honom under prøvotiden utgöra en stadigvarande påminnelse om den förövade gärningens brottslighet. I detta sammanhang må också ihågkommas, att övervakningsinstitutets införande i vår rätt åberopades såsom ett av skälen, varför en utsträckning av den villkorliga domens tillämplighetsområde kunde företagas. Som bekant ökades detta område avsevärt genom 1918 års lag, som medgiver villkorlig dom vid frihetsstraff upp till sex månaders straffarbete eller däremot svarande fängelse.

Nyssnämnda lag är grundad på ett av särskilt tillkallade sakkunniga den 25 juli 1917 avgivet betänkande med förslag i ämnet. De sakkunniga betona i detta betänkande starkt övervakningens uppgift och betydelse. De hava sålunda framhållit, att övervakningsinstitutet vore en form för behandling av brottsliga element, vilken i hög grad skilde sig från polisuppsikten. Övervakningen stode på gränsen mellan åtgärder, som avsåge brottslighetens direkta bekämpande med straff, samt den samhällsuppbyggande vård om ungdom och andra hjälpbehövande, som utövades i form av barnavård, skolväsen, fattigvård, alkoholistvård m. m. Övervakning och villkorlig dom kompletterade varandra: övervakningen genom att den villkorligt dömden ej lämnades vind för våg, utan kännning av att verkligen något allvarligt, som krävde ändring i hans hittillsvarande uppträdande, inträffat; den villkorliga domen genom att giva nödig bakgrund och eftertryck åt övervakarens uppfostrande och stödjande verksamhet. Den tillsyn, som ur samhällsskyddets synpunkt funnes anordnad i vårt land, vore av två olika typer, dels ren polisuppsikt eller liknande åtgärd — så vore fallet med uppsikten över bettlande och lösdrivare — dels övervakning i den mening ordet här tagits, en form som valts, då det gällde villkorligt frigivna samt från tvångsuppfostringsanstalt eller alkoholistanstalt utskrivna. Att polisuppsikten över bettlande och lösdrivare icke medfört avsevärda resultat, ansåge de sakkunniga obestridligt. Övervakningen över villkorligt frigivna hade däremot slagit väl ut, och detsamma syntes gälla jämväl övervakning av dem, som villkorligt utskrivits från tvångsuppfostringsanstalt. Beträffande övervakning över utskrivna alkoholister förelåge ej ännu resultat, på vilket något säkert omdöme kunde grundas. Att även i fråga om villkorligt dömda en anordning, som anslöte sig till huvudtankarna i det system, som redan funnes i vårt land infört för villkorligt frigivna m. fl., skulle bliva av stort gagn, syntes de sakkunniga i hög grad sannolikt. Den frivilliga verksamhet för övervakning av villkorligt dömda, som på en del platser i vårt land utövats, hade visserligen på det hela taget visat goda resultat, men det hade för denna verksamhets målsmän stått klart, att betydligt mera skulle kunna uträttas, om övervakningsverksamheten gäves stadga och organisation genom lagstiftningen och bleve införd såsom ett led i statens åtgärder för brottslig-

hetens bekämpande. För visso berodde framgången av övervakningen främst på de personliga egenskaperna hos dem, vilka utövade övervakningen, men möjligheten att göra dessa egenskaper gällande ökades säkerligen därigenom, att övervakarna erkändes såsom utövare av en allmän befattning. Deras ställning såväl till offentliga institutioner som icke minst till de övervakade själva stärktes i en grad, som gjorde, att nyttan av en dylik legalisering väsentligen överstege den olägenhet, som kunde ligga däri, att en frivillig verksamhet bundes genom lagstadganden.

Det anförda torde tillräckligt belysa vikten av att anordningen med övervakning icke får sjunka ned till en tom formalitet. För att den med övervakningen avsedda nyttan skall kunna vinnas lär det vara nödvändigt, att fullgoda medel finnas tillgängliga för tillgodoseende av dess uppgift att utöva tvång å den dömde. Denne får icke tro, att i och med avkunnandet av den villkorliga domen den brottsliga gärningen utan vidare är sonad, en uppfattning, som tydligen alltför lätt kan utbreda sig, om den dömde saklöst kan undandraga sig övervakningen. De ovan anförda bestämmelserna i 13 § i lagen hava tillkommit i syfte att förhindra ett dylikt undandragande. Det torde då också böra tillses, att dessa bestämmelser utan svårighet kunna tillämpas och verkligen efterlevas.

I det föregående har talats om sådana fall, då den villkorliga domen är förenad med övervakning. Villkorlig dom kan ju emellertid också förekomma utan övervakning, och vidare kan i fall, då förordnande om övervakning meddelats, detta under särskild förutsättning efter viss tid av vårdnadsdomstolen hävas. Därmed äro dock naturligen de i 5 § i lagen uppställda kraven på den dömde ingalunda uppgivna. I dessa fall är det därför icke mindre viktigt, att åklagarmyndigheten äger effektiva medel för kravens upprätthållande samt också vid förefallande behov använder desamma.

Av vad stadsfiskalen Benktander anført och jag för övrigt i förevarande ämne inhämtat synes det mig framgå, att de villkorligt dömda icke så sällan bliva i tillfälle att åsidosätta sina skyldigheter utan att träffas av de i 13 § i lagen stadgade påföljderna. De mången gång resultatlösa försöken att få en villkorligt dömd varnad eller att få anståndet med straffet förklarar förverkat, synas emellertid hava sin rot mindre däri, att gällande bestämmelser skulle vara bristfälliga, än i det förhållandet, att tvekan råder om sättet för de föreskrivna tvångsmedlens användande. Det synes mig, som om med en riktig uppfattning av innehållet i 17 § i lagen det påpekade missförhållandet skulle utan större svårighet kunna undanröjas.

Av Benktanders skrivelse framgår icke tydligt, huruvida Benktander ansett den dömdes närvaro vid domstolen vara ett villkor för att beslut om varning skall kunna av domstolen fattas. Har detta varit Benktanders mening, lär det densamma icke vara riktigt. Det torde nämligen lika litet för beslut om varning som för beslut om förverkande av anståndet med straffet vara erforderligt, att den dömde kommit tillstådes vid domstolen. Detta framgår såväl av lagen själv som av förarbetena till ifrågakomna bestämmelser. Lagrådet, som hade att yttra sig över ett på grundval av förutnämnda betänkande inom justitiedepartementet utarbetat lagförslag, anförde beträffande 18 § — som innehöll i huvudsak samma bestämmelser som de i gällande 17 § upptagna, dock att beträffande varning endast stadgades, att sådan ej finge meddelas utan att den dömde vore personligen vid rätten tillstådes — att lika litet som åklagaren borde äga genom avfattningen av sin framställning inskränka domstolens handlingsfrihet vid tillämpningen av 13 §, lika litet borde den dömde genom underlåtenhet att personligen inställa sig kunna öva inverkan på domstolens prövning. Detta skulle kunna undvikas genom ett tillägg till andra stycket av innebörd att, om domstolen funne varning böra meddelas, men den

dömde icke funnes tillstådes vid rätten, domstolen skulle äga förordna om hans inställande för mottagande av varningen. Lagrådets anmärkningar föranledde ändring i den av lagrådet angivna riktning i det förslag, som förelades riksdagen.

Det är sålunda tydligt, att den dömdes personliga närvaro erfordras endast i det fall, att beslutad varning skall meddelas honom. Av lagens ord torde vidare framgå, att den omständigheten att den dömd lämnats tillfälle att yttra sig över av åklagaren gjord framställning om åtgärd enligt 13 § är tillräcklig för att domstolen skall på för handen varande skäl kunna meddela beslut om varning eller förverkande. Huruvida den dömd begagnar detta tillfälle eller ej är därutinnan utan betydelse. Det torde också av innehållet i 17 § kunna utläsas, att stämning icke behöver anlitas för att bereda den dömd tillfälle att yttra sig utan att detta kan ske genom delgivning med honom av en kallelse eller ett meddelande om att sådant tillfälle står honom till buds inom viss tid.

Är nu den dömdes vistelseort okänd, synes det mig som om man lämpligen skulle kunna tillämpa ett förfarande med kallelse i 'Polisunderrättelser'. Jag tänker mig, att detta skulle kunna tillgå på det sätt, att domstolen eller dess ordförande, sedan åklagaren eller övervakaren gjort framställning om varning eller förverkande av anståndet med straffet, utfärdade en särskild kallelse, innehållande ett kortfattat meddelande om att framställning gjorts och hos domstolen eller ordföranden finnes tillgänglig jämte föreläggande för den dömd att inom viss tid efter delfäendet av kallelsen till domstolen eller dess ordförande avgiva yttrande över den gjorda framställningen vid äventyr, att underlåtenhet från den dömdes sida att inkomma med sådant yttrande icke utgör hinder för domstolen att pröva densamma. Gällande lag torde ej lägga hinder i vägen för ett sådant förfarande. Domstolens ordförande äger ju vidtaga förberedande åtgärder, och det synes till och med i många fall lämpligt, att hela skriftväxlingen sker inför honom, innan saken prövas av domstolen. Beträffande kallelsens delgivning med den dömd synes det därefter böra ankomma på åklagaren respektive övervakaren att låta införa kallelsen i sin helhet i 'Polisunderrättelser' tillika med en särskild framställning till polismyndigheten i den ort, där den dömd anträffas, att ej mindre genom avskrift delgiva kallelsen med den dömd än även, om det anses önskvärt, med honom anställa förhör rörande hans förhållanden samt att därefter insända bevis om delgivningen och protokoll över förhöret. Sedan åklagaren respektive övervakaren ingivit delgivningsbevis till domstolen, torde denna utan hinder av den dömdes underlåtenhet att yttra sig eller iakttaga inställelse kunna meddela beslut om varning eller förverkande, därvid domstolen icke sällan torde vid sin prövning erhålla god ledning av det insända polisförhørsprotokollet.

Beträffande frågan huruvida en dylik kallelse jämte begäran om delgivning och förhör kan intagas i 'Polisunderrättelser' vill jag hänvisa till att enligt moment 6 i kungl. cirkuläret den 1 juni 1877 till Kungl. Maj:ts befallningshavande i samtliga länen angående utgivande i huvudstaden av tryckta polisunderrättelser uti ifrågavarande publikation skola intagas, utöver förut i cirkuläret uppräknade meddelanden, tillkännagivanden angående övriga förhållanden, om vilka kunskap synes böra spridas bland rikets polismyndigheter, dock med rätt för redaktionen att bestämma, huruvida ett sådant tillkännagivande må, med hänsyn, å ena sidan, till vikten eller beskaffenheten därav och, å andra sidan, till utrymmet, införas eller icke. Enligt vad jag inhämtat torde ej från redaktionens sida möta något hinder mot intagande av kallelser och efterlysningar av ovan angivet slag.

Fattas av domstolen beslut, att varning skall meddelas den dömd, äger domstolens ordförande besluta, att den dömd skall inställas för varningens

meddelande. Förklaras anståndet med straffet förverkat, befordras domstolens beslut till verkställighet på vanligt sätt. I båda fallen torde den dömde, därest han efter delgivningen av den föregående kallelsen bytt vistelseort och denna ej är känd, kunna efterspanas genom meddelande i 'Polisunderrättelser'.

Då såsom av det ovan anförda framgår i praxis torde råda tvekan i fråga om tillämpningen av bestämmelserna i 13 och 17 §§ i lagen om villkorlig straffdom, synes det önskvärt, att vederbörande myndigheter genom cirkulär eller annorledes göras närmare underkunniga om de möjligheter, som med en riktig uppfattning torde stå till buds för åstadkommande av den med bestämmelserna i förutnämnda lagrum avsedda effekten. Enär berörda tvekan sannolikt har sin måhända väsentligaste grund just i förbiseende av möjligheten att lita till efterlysning genom 'Polisunderrättelser', samt det kanske också är önskvärt, att rätt att i ovan angivna utsträckning begagna nämnda publikation varder uttryckligen fastslagen, vågar jag ifrågasätta, om icke 1877 års cirkulär bör kompletteras med föreskrift, att i 'Polisunderrättelser' skola intagas såväl kallelser av ovan angivet slag med därtill hörande framställningar om delgivning och förhör som också efterlysningar rörande inställande för mottagande av varning.

Utan att därom framställa något bestämt förslag anser jag mig slutligen böra i detta sammanhang påpeka, hurusom det torde kunna ifrågasättas, om det icke rimligen borde i lagen medgivas att, till undvikande av onödiga samt för de dömda, särskilt om de å vistelseorten innehava arbetsanställning, sannolikt mycket menliga resor och transporter, beslutad varning städse finge meddelas av domstol eller dess ordförande å ort, där den dömde vistas. Ett sådant förfarande torde emellertid icke kunna förlikas med nuvarande avfattning av lagen om villkorlig straffdom utan förutsätta en ändring av sista stycket i 17 §

Över justitieombudsmannens framställning har fängvårdsstyrelsen efter remiss avgivit utlåtande den 2 januari 1928, däri styrelsen anför:

'Jämlikt instruktionen för fängvårdsstyrelsen och fängvårdsstaten den 31 december 1921 åläge det styrelsen att leda och främja arbetet med tillsyn över villkorligt dömda. Under behandlingen av hithörande frågor, som närmast anförtratts styrelsens sociala avdelning, hade skriftväxling vid flera tillfällen ägt rum med åklagare och domstolar rörande sättet att delgiva villkorligt dömda kallelser och stämningar samt i övrigt komma till rätta med sådana villkorligt dömda, som hölle sig undan övervakare eller i övrigt icke fullgjorde de skyldigheter, som åläge dem enligt 5 och 6 §§ i lagen om villkorlig straffdom. Den sålunda förda skriftväxlingen gäve vid handen, att understundom missuppfattning eller tvekan varit rådande rörande tillämpningen av stadgandet i 17 § av sagda lag.

Fängvårdsstyrelsens utlåtande.

I övrigt hade styrelsen inhämtat viss kännedom om de företeelser, som i justitieombudsmannens förevarande framställning berördes, på grund av den befattning styrelsen genom sin sociala avdelning toge med de övervakningsböcker, vilka i fall av övervakning utfärdades för villkorligt dömda och vilka enligt bestämmelse i kungörelsen den 5 oktober 1922 skulle insändas till nämnda avdelning. Av anteckningarna i dessa böcker funne man flerfaldiga bevis därpå, att övervakarna esomoftast varit villrådiga rörande de medel, som stode dem till buds för att tillrättaställa sådana övervakade villkorligt dömda, vilka brutit i dem åliggande skyldigheter och genom rymning eller annorledes undandragit sig vederbörande övervakares tillsyn.

På grund av vad sålunda framhållits finge styrelsen i underdånighet uttala sig för att, på sätt justitieombudsmannen ifrågasatt, cirkuläret den 1 juni 1877 angående utgivande i huvudstaden av tryckta polisunderrättelser kompletteras

med föreskrift, att i 'Polisunderrättelser' skulle intagas såväl kallelser av nu förevarande slag med därtill hörande framställningar om delgivning och förhör som också efterlysningar rörande inställande för mottagande av varning.

Beträffande slutligen den av justitieombudsmannen ifrågasatta ändringen i lagen om villkorlig dom därhän, att beslutad varning må kunna meddelas av domstol eller dess ordförande å ort, där den dömde vid tillfället vistas, hade styrelsen intet att däremot invända.'

*Departements-
chefen.*

Ett fullföljande av syftet med den villkorliga domen kräver, att den dömde under prövotiden, vare sig han står under övervakning eller ej, erfar, att han är underkastad ett visst tvång. Med hänsyn härtill är det av vikt, att övervakaren och allmänna åklagaren äga möjlighet att utan större omgång ställa den dömde till ansvar, därest denne undandraget sig att fullgöra de förpliktelser, han under prövotiden är underkastad. Av justitieombudsmannens redogörelse framgår emellertid, att svårigheter yppat sig att i vissa fall delgiva den dömde underrättelse därom att framställning blivit gjord om varning eller om förverkande av straffet. I likhet med justitieombudsmannen och fångvårdsstyrelsen finner jag införandet i 'Polisunderrättelser' av kallelser med därtill hörande framställningar om delgivning och förhör ävensom av efterlysningar rörande inställande för mottagande av varning, vara ägnat att i viss utsträckning undanröja de olägenheter, som vid tillämpning av lagens bestämmelser framträtt. Till frågan att komplettera cirkuläret den 1 juni 1877 till befallningshavandena angående utgivande i huvudstaden av tryckta polisunderrättelser med en föreskrift av det innehåll, justitieombudsmannen ifrågasatt, anhåller jag emellertid att vid ett senare tillfälle få återkomma.

I sin framställning har justitieombudsmannen vidare fäst uppmärksamheten å en olägenhet, som kan uppkomma till följd av föreskriften i 17 § i lagen angående villkorlig straffdom, att varning skall, där ej den dömde är tillstådes vid det sammanträde, då beslut om varning fattas, meddelas denne av domstolens ordförande. I de fall, då den dömde uppehåller sig å annan ort, kan denna bestämmelse, såsom justitieombudsmannen erinrat, medföra kostsamma och för den dömde även i övrigt menliga transporter. Till undvikande av detta missförhållande har justitieombudsmannen ifrågasatt sådan ändring i lagen, att beslutad varning städse finge meddelas av domstol å ort, där den dömde vistas eller av ordförande i sådan domstol. Innebörden av ett dylikt stadgande är, att i de fall, då beslut om varning fattas av domstol å ort, där den dömde icke längre vistas, meddelandet av varningen ankommer å annan domstol eller ordförande i annan domstol. Mot en sådan anordning kan väl invändas, att den domstol, som fattat beslut om varningen, är mest skickad att jämväl meddela den. I synnerhet gäller vad nu sagts i fråga om vårdnadsdomstolen. Med hänsyn härtill synes det regelmässiga böra vara, att den domstol, som beslutit varning, eller dess ordförande skall meddela den dömde varningen. Emellertid kunna i vissa fall sådana omständigheter föreligga, att nu berörda betänkligheter ej böra utgöra hinder att överlåta varningens meddelande åt annan. Å den beslutande domstolen synes böra ankomma att pröva, huruvida i det särskilda fallet varningens meddelande skall ske genom annan. Förutsättningarna för

att den domstol, som fattat beslut om varning, må kunna förordna, att annan skall meddela den dömda varningen, synas vara, att den dömda vistas å annan ort och att hans inställelse inför ordföranden i den domstol, som beslutit varningen, skulle medföra olägenheter. Enligt nuvarande lydelsen av 17 § skall, på sätt nyss erinrats, varning meddelas av domstol endast för det fall, att den dömda är personligen tillstädes vid det sammanträde, då beslutet om varningen fattas; eljest skall den snarast möjligt meddelas honom av domstolens ordförande. I överensstämmelse med den uppfattning, som sålunda kommit till uttryck i lagen, torde det, där varningen skall meddelas av annan än den beslutande domstolen eller dess ordförande, böra ankomma å domstolens ordförande i den ort, där den dömda uppehåller sig, att meddela varningen. Domstolens förordnande bör innehålla, att varningen skall meddelas av ordföranden i viss domstol. Till denne skall från den domstol, som fattat beslut om varningen, översändas ej blott beslutet därom utan jämväl, i den mån så finnes erforderligt, utdrag av protokollen samt övriga till ärendet hörande handlingar. Sedan denne meddelat varningen, skall han självfallet underätta vederbörande domstol därom.

I enlighet med de av mig nu angivna grunder har jag låtit inom justitiedepartementet upprätta förslag till lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 28 juni 1918 (nr 531) angående villkorlig straffdom.»

Föredraganden uppläser härefter berörda förslag, av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, samt hemställer, att lagrådets utlåtande över förslaget måtte för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten.

Ur protokollet:

Stig Löfgren.

Bilaga.

F ö r s l a g

till

L a g

om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 28 juni 1918 (nr 531) angående villkorlig straffdom.

Härigenom förordnas, att 17 § i lagen den 28 juni 1918 angående villkorlig straffdom skall erhålla den ändrade lydelse, som av det följande framgår:

17 §.

Beslut om — — — inhämtas.

Har framställningen — — — övervakaren.

Varning skall meddelas den dömda personligen. Är han ej personligen tillstädes vid det sammanträde, då beslutet om varning fattas, skall denna snarast möjligt meddelas honom av domstolens ordförande eller, där domstolen med hänsyn till den dömdes vistelse å annan ort därom förordnar, av ordförande i domstolen å den ort. Ordförande i domstol äger att förordna om den dömdes inställande för mottagande av varning. Underrättelse om förordnande för ordförande i annan domstol att meddela varning skall tillika med beslutet om varningen och, i den mån så finnes erforderligt, protokoll jämte övriga handlingar i ärendet ofördröjligen insändas till denne; och åligger det honom att, så snart ske kan, om meddelad varning underrätta den domstol, som fattat beslut om varningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1929.

Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den 21 februari 1929.

N ä r v a r a n d e:

justitieråden APPELBERG,
TISELIUS,
STENBECK,
regeringsrådet GÄRDE.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet den 15 februari 1929, hade Kung. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättat förslag till *lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 28 juni 1918 (nr 531) angående villkorlig straffdom*.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av ledamoten å justitiedepartementets lagavdelning revisionssekreteraren Gösta Siljeström.

Lagrådet avgav följande yttrande:

Jämlikt gällande lag skall, om den dömdes ej är personligen tillstädes vid det domstolssammanträde, då beslutet om varning fattas, varningen meddelas honom av domstolens ordförande, och i konsekvens härmed innehåller förslaget, att om domstolen med hänsyn till den dömdes vistelse å annan ort därom förordnar, varningen skall meddelas av ordföranden i domstolen i den orten. Enligt lagrådets mening äro dessa bestämmelser ej så att förstå, att domstolens ordförande skulle vara förhindrad att, om dröjsmål ej vållas, meddela varningen vid domstolens sammanträde.

Lagrådet, som velat framhålla denna sin uppfattning av bestämmelsernas innebörd, lämnar förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Ragnar Kihlgren.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet
å Stockholms slott den 25 februari 1929.*

Närvarande:

Statsministern LINDMAN, ministern för utrikes ärendena TRYGGER, statsråden
LÜBECK, WOHLIN, BESKOW, LUNDAVIK, BORELL, VON STEYERN, MALMBERG, LIND-
SKOG, BISSMARK, JOHANSSON.

Chefen för justitiedepartementet, statsrådet Bissmark, anmäler lagrådets
den 21 februari 1929 avgivna utlåtande över det den 15 i samma månad till
lagrådet remitterade förslaget till *lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den
28 juni 1918 (nr 531) angående villkorlig straffdom*.

Efter redogörelse för utlåtandet hemställer föredraganden — under för-
mälan att han ansluter sig till den av lagrådet uttalade uppfattningen angå-
ende innebörden av förevarande stadgande — att förslaget, vilket av lagrådet
lämnats utan anmärkning, måtte, efter vidtagande av vissa redaktionella jämk-
ningar, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter bi-
trädde hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprin-
sen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av
den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

H. Stefenson.